

# IMMAGINI di ROMA

## A SZENTENDRE

### RÓMAI KÉPEK

### SZENTENDRÉN

A metà ottobre nella pinacoteca di Szentendre l'archeologo László Simon, direttore del Museo Provinciale di Budapest, ha inaugurato la mostra del pittore Mátyás Triznya. László Simon attualmente lavora agli scavi del Castrum nel campo militare settentrionale risalente all'epoca dell'Impero Romano e anche per questo motivo ha ritenuto i quadri dipinti da Triznya a Ostia Antica, nel Foro Romano e sull'Appia Antica adatti alla mostra. László Szörényi, direttore dell'Istituto di Storia della Letteratura dell'Accademia Ungherese delle Scienze, nel suo intervento ha fatto un confronto fra gli acquarelli di Triznya, in cui sono raffigurati i monumenti romani, e le pietre antiche rinvenute negli scavi di Szentendre. Il padre gesuita Ferenc Szabó ha letto le poesie scritte per il suo amico pittore, ricordando che Mátyás Triznya è morto a Roma il 18 ottobre del 1991, giorno di San Luca, protettore dei pittori.

Nel frattempo una parte delle centinaia di visitatori si è spostata dalle sale e si è radunata a chiacchierare di fronte alla Pinacoteca e sulla piazza principale. Molte famiglie e amici, che forse non si vedevano dai tempi della borsa di studio, si sono incontrati e salutati con gioia. Il professor Győző Szabó, allora direttore dell'Accademia d'Ungheria di Roma, József Bratinka, all'epoca ambasciatore ungherese presso la Santa Sede, Marietta Vujisics, console ungherese fino a poco tempo fa, Zoltán Peskó, direttore dell'Opera di Lisbona, e molte altre note personalità della vita artistica ungherese si sono incontrati in occasione della mostra. I turisti di Szentendre invece, soprattutto giapponesi, si chiedevano sorpresi quale potesse essere la ragione di questo straordinario raduno e di questo vivace dibattito.

Mátyás Triznya già da bambino aveva deciso che sarebbe diventato un pittore; al liceo degli scolopi di Pest l'anno chiudevava sempre con la sua mostra. Altro orgoglio della scuola era János Pilinszky, che durante la cerimonia di fine anno si esibiva con le sue poesie. La vita li avrebbe poi divisi, tuttavia rimasero amici per anni. Triznya si laureò in lettere e contemporaneamente si iscrisse al corso di grafica dell'Accademia di Belle Arti. In quel periodo conobbe Zsuzsa Szőnyi, figlia del suo pittore preferito, e quell'incontro fu fatale.

Il 19 marzo del 1944 ci sposammo nella cappella degli scolopi, mentre le truppe tedesche irrompevano a Budapest con i loro roboanti carri armati. Per sfuggire ai bombardamenti ci rifiu-

In mid-October, in the picture gallery of Szentendre, the archaeologist László Simon, director of the Provincial Museum of Budapest, inaugurated an exhibition of the painter Mátyás Triznya. The focus of his paintings is ancient Rome; indeed, they were painted in Ancient Ostia, in the Roman Forum and along the ancient Appian Way. It is possible, therefore, to draw parallels between those ruins and ancient stones unearthed in the excavations of Szentendre. Mátyás Triznya, who moved to Italy after World War II, excels above all in watercolor.



*Ottobre közepén a szentendrei Képtárban Triznya Mátyás festőművész emlékkiállítását a Pest Megyei Múzeumok igazgatója, Simon László régész nyitotta meg, aki jelenleg a Római Birodalom egykori északi katonai táborában a Castrum feltárásán munkálkodik, és emiatt is odaillőnek találta Triznya Ostia Anticában, a Forum Romanumon, az Appia Anticán festett képeit. Szörényi László, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézetének igazgatója tudós beszédében párhuzamot vont a római műemlékeket ábrázoló Triznya akvarellek és a szentendrei ásatások során feltárt antik kövek között. Szabó Ferenc jezsuita atya elmondta festő barátjához írt versét, emlékeztetve arra, hogy Triznya Mátyás a festők védőszentje, Szent Lukács napján, 1991. október 18-án halt meg Rómában.*

*Eközben a többszáz látogató egy része kiszorult a termekből és a Képtár előtt a Főtéren beszélgettek. Sok család, barátok, akik talán a római ösztöndíjas évek óta sem találkoztak, most örömmel üdvözölték egymást. Szabó Győző professzor, a római Magyar Akadémia egykori igazgatója, Bratinka József volt szentszéki nagykövet, Vujisics Marietta nemrég még római magyar konzul, Peskó Zoltán a liszaboni operaház zenei vezetője, és a magyar művészeti élet sok ismert személyisége mind egymásra találtak a kiállítás alkalmával. A szentendrei turisták pedig, főleg japánok, csodálkozva kérdezték, hogy mi lehet a rendkívüli gyülekezet és az élénk beszélgetés oka.*

*Triznya Mátyás már gyerekkorában elhatározta, hogy festő lesz és később a pesti piarista gimnáziumban mindig az ő kiállításával zárták az évet. Az iskola másik büszkesége Pilinszky János volt, aki az év végi ünnepélyen verseivel szerepelt. Az élet később elválasztotta őket, de mindvégig barátok maradtak. Triznya a bölcsészkaron végezte el az egyetemet és ameleit beiratkozott a Képzőművészeti Főiskola grafikai osztályára. Akkoriban ismerkedett meg ked-*



giammo a Zebegény, dove mio marito, seguendo il consiglio del suocero, continuò a dipingere. Raggiunse eccellenti risultati soprattutto nella tecnica degli acquarelli la forma d'arte più difficile, dal momento che il colore, una volta tirato con il pennello, non può più essere cancellato.

Dopo la guerra il paese fu preso non più dalle squadre tedesche ma da quelle sovietiche. Durante il processo Mindszenty insieme a centinaia di migliaia di altri connazionali decidemmo di emigrare e trovammo rifugio a Roma. Qui la pittura di Mátyás Triznya si diffuse, dal momento che la sua formazione storica e filosofica trovava risonanza nei ricordi della cultura latina e dell'Europa cristiana. Inizialmente trovò lavoro negli studi cinematografici di Cinecittà, accanto ai grandi registi come De Sica e Fellini. Tuttavia non abbandonò mai la pittura; le sue mostre a Roma e all'estero riscuotevano grande successo, vinse la medaglia d'oro Dante e divenne membro dell'Accademia Tiberina. Tutto questo non cambiò il suo temperamento, rimase sempre lo studente gentile e allegro che era stato un tempo con i suoi amici: il sabato sera gli piaceva conversare con padre Gellért Békés, benedettino, traduttore della Bibbia, con il gesuita Ferenc Szabó, allora direttore del programma ungherese di Radio Vaticana, e con gli artisti ungheresi in visita a Roma. Anche durante la malattia continuò a dipingere, fino al 18 ottobre 1991, giorno della sua morte. Le sue ceneri riposano nel cimitero di Zebegény.

Fra gli organizzatori della mostra citiamo István Szőnyi, direttore del Museo di Zebegény; Zsuzsa Németh e Rózsa Kópóczy, esperte di storia dell'arte, hanno curato anche la realizzazione del catalogo.

Zusza Szőnyi Triznya

venc festőjének lányával, Szőnyi Zsuzsával és ez a találkozás végzetes volt.

1944. március 19-én a piarista kápolnában kötöttünk házasságot, miközben a német csapatok dübörgő tankjai bevonultak Budapestre. A bombázások elől Zebegénybe menekültünk, ahol férjem, apósa tanácsait követve folytatta a festést. Főleg az akvarellezésben kiváló eredményeket ért el, pedig ezt a legnehezebb műfajnak tekintik, mivel az egyszer meghúzott ecsetvonást többé nem lehet kitörölni.

A háború után már nem a német, hanem a szovjet csapatok tartották megszállva az országot. A Mindszenty-per idején sok száz ezer honfitársunkkal együtt mi is az emigrációt választottuk és Rómában találtunk menedéket. Triznya Mátyás festészete itt teljessé vált ki, mivel történelmi és filozófiai tudása visszhangra talált a latin kultúra és a keresztény Európa emlékeiben. Eleinte a Cinecittà filmstúdiókban talált munkát, a nagy rendezők, De Sica, Fellini mellett. De soha nem hagyott fel a festéssel. Római és külföldi kiállításai feltűnő sikert arattak, elnyerte a nagy Dante aranyérmét, az Accademia Tiberina tagjai sorába választotta. Mindez nem változtatta meg egyéniségét, továbbra is megmaradt a kedves, jókedélyű egykori diáknak, aki barátaival: a bibliafordító Békés Gellért bencés atyával, a jezsuita Szabó Ferencsel a vatikáni Rádió magyar adásának akkori vezetőjével, és a Rómába látogató magyar művészekkel szombat esténként szeretett beszélgetni. Még betegen is folytatta a festést, míg 1991. október 18-án meghalt. Hamvai a zebegényi temetőben nyugszanak.

A kiállítás rendezői a zebegényi Szőnyi István Emlékmúzeum igazgatója, Németh Zsuzsa és Kópóczy Rózsa művészettörténész gondozták a katalógus összeállítását is.

Triznyáné Szőnyi Zsuzsa